

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Disputai apie muziką ir kultūrą (9)

2013-02-04

ŽURNALAS: Muzikos Barai
TEMA: Muzika. Kartų kaita
AUTORIUS: Jūratė Katinaitė

DATA: 2013-02

Disputai apie muziką ir kultūrą (9)

Jūratė Katinaitė

Europos vyresnio amžiaus žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metams: ar teisingai suvokiame amžiaus skirtumus?

Žurnalas „Muzikos barai“ ir LRT radijo programos „Klasika“ laida „Muzikinis pastišas“ tęsia Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėms skirtą ciklą. Devintosios laidos tema, kaip ir „Didysis muzikų paradas 2012“, buvo skirta Europos vyresnio amžiaus žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metams. Tad drauge su Prienu globos namų direktore, asociacijos „Rūpestinga globa“ prezidente Angele Bajoriene, rašytoju ir žurnalistu Sigitu Krivicku ir Lietuvos muzikų sąjungos prezidente kompozitore Audrone Žigaityte-Nekrošiene pamėginsime pažvelgti į kartų kaitos ir sugyvenimo problemas ir mėginimą jas spręsti kultūros politikos aspektu. Diskusijos vedėja – LRT radijo programos „Klasika“ projektų vadovė ir Lietuvos kompozitorių sąjungos Muzikologų sekcijos biuro pirmininkė Jūratė Katinaitė.

Jūratė Katinaitė: Pirmiausia norėčiau pasiteirauti apie šių metų „Didžiojo muzikų parado“ idėją: kaip kilo mintis prabilti tokia netradicine kartų kaitos ir sugyvenimo tema?

Audronė Žigaitytė-Nekrošienė: Nemanau, kad šiais metais atsitiktinai sutapo skaičiai: šešioliktas „Didysis muzikų paradas“ vyksta šešioliktą dieną ir, kiek netradiciškai, prasideda šešioliktą valandą. Žinoma, juokauju, bet gal vis dėlto ir *tai* ką nors reiškia? Pavyzdžiui, kad iš tiesų palietėme skaudžią, bet teisingą temą, einame teisinga kryptimi... Mes su Jūrate esame lyg ir vidurinėsios kartos atstovės, t. y. dar atsimeiname scenoje šiandienos senjorus, juos pažįstame ir kartu bendraujame su jauniaisiais menininkais, kurie jau net nežino, kokioms sritims atstovauja praeityje garsūs menininkai. Tačiau ir žinoti per maža. Vis garsiau kalbama – ir ne tik Europoje – apie žmogaus amžiaus ilgėjimą. Ką reiškia žinių, patirties, noro dirbti perteklius ir amžius, kai lyg ir privalomas užtarnautas poilsis, mačiau iš labai arti. Mano tėvelis

šviesaus atminimo Rimvydas Žigaitis praktiškai „išėjo“ nuo darbo stalo, per du mėnesius. O skaičiavo tuo metu jau septyniasdešimt septintuosius. Ir niekam net į galvą neatėjo Lietuvos muzikų sąjungos prezidentui siūlyti ilsėtis – bendruomenė juo pasitikėjo, gerbė, jis pats asmeniškai atlikdavo labai daug sunkių administracinių darbų.

Šiandien vartydama mūsų bendruomenės narių sąrašus matau gausiausią būrį to amžiaus, kokio būdamas mano tėvelis pradėjo eiti LMS prezidento pareigas. Ir visi ne tik nori, bet ir gali aktyviai dirbti – jeigu ne koncertuoti, tai dalyvauti edukacijos procese, organizuoti, dalintis patirtimi, megzti pažintis su užsienio kolegomis ir pan. Ir kiekvienas labai jautriai sureaguotų pasijutęs bent kiek nereikalingas.

O idėja skirti dėmesį amžiaus kaitos problemoms kilo netgi anksčiau, nei sužinojau apie problemai Europos Sąjungos skirtus metus. Prieš šių metų ataskaitinę LMS konferenciją (beje, šv. Velykų laikotarpiu) netikėtai per televiziją pamačiau siužetą apie Verdi namus vargstantiems pagyvenusiems muzikams. 1899 metais, likus dvejiems metams iki mirties, Giuseppe Verdi pasirūpino, kad po jo mirties visos pajamos, gautos atliekant jo sukurtas operas, pasiektų namus, kuriuose jis įkurdino šimtą vargstančių pagyvenusių muzikų. Vidiniame šių namų – *Casa di Riposo Giuseppe Verdi* – kieme esančioje koplyčioje palaidotas ir pats didysis operų kūrėjas drauge su antrąja žmona, garsia operos dainininke Giuseppina Streponi. Šalia ant sienos pritvirtinta ir marmurinė lenta pirmosios žmonos Margheritos Barezzi atminimui. Ji ir du jųdviejų vaikučiai mirė, kai Verdi rašė savo antrąją scenos veikalą komišką operą „Karalius vienai dienai“. Virš bronzinio G. Verdi paminklo yra užrašas: „Jis visus apraudojo ir visus labai mylėjo“...

Tad kaip vieną iš galimų naujų LMS veiklos aspektų konferencijos metu paminėjau idėją ką nors panašaus turėti ir Lietuvoje. Esu lankiusi nemažai globos namų įvairiuose Lietuvos miestuose ir didžiausiu trūkumu laikyčiau atsitiktinius kaimynus. Man atrodo, tarp savų bendruomenės narių ir skausmą lengviau būtų kęsti. Tad ir sutarėme kuo greičiau steigti Senjorų muzikų paramos fondą ir įvardinti pagrindinę šio fondo veiklos idėją – įsteigti garbiems muzikams orią senatvę užtikrinančius namus.

Pradėjus galvoti, kuris iš mūsų renginių galėtų geriausiai viešinti šią idėją, vieningai nuspręsta, kad tai turėtų būti „Didysis muzikų paradas“. Kiek vėliau, sudarydami koncerto-maratono programą, supratome, kad koncertinius numerius gali papildyti siužetai iš šiandien dar, laimė, šalia mūsų esančių, bet jau daug metų aktyviai nekoncertuojančių, nemuzikuojančių praeities korifėjų gyvenimo. Šią idėją parėmė ir palaikė LRT generalinis direktorius Audrius Siaurusevičius: jo dėka renginiui ne tik gavome Didžiąją LRT studiją, bet buvo pasirūpinta ir naujų siužetų filmavimu, suteikta galimybė pasinaudoti turtingais LRT archyvais ir – kas be ko – siužetų montavimu. Iš viso paruošėme 14 po penkias minutes trunkančių siužetų.

„Parado“ programoje natūraliai panaudojome ir dar vieną aktualiją – kartų sugyvenimą liudijančias dinastijas. Štai, pavyzdžiui, mūsų žymi pedagogė Veronika Vitaitė. Visiškai natūralu, kai jos repertuare girdėdavome Bacho, Mozarto, Beethoveno muziką. Ir staiga dėl anūko Pauliaus profesorė susidomi mušamaisiais ir džiazu! O štai pasidomėję gausia Vasiliauskų dinastija, netikėtai gavome violončelininko Augustino Vasiliausko filmuotą siužetą, kai anūkui Liudvikui dar buvo ketveri metukai.

Įsivaizduokite, keturmetis Liudvikas žaisdamas diriguoja L. van Beethoveno Devintosios simfonijos *Scherzo...* Negalėjau atsistebėti matydama, kaip vaikas puikiai pažįsta muziką, ją jaučia ir „diriguoja“ ne sekdamas paskui emocinį turinį, o netgi „veda“ orkestrą, rodo, kas bus... Žinoma, dar niekas nežino, kuo bus užaugęs Liudvikas Šalna, beje, vardą taip pat gavęs ne šiaip sau: jo laukdama mama su orkestru griežė Beethoveno koncertą smuikui, o Vilniaus kvartetas tuo metu įrašinėjo visų Beethoveno kvartetų ciklą. Tačiau aišku, kad berniukas nežaistų muzikos, jeigu neaugtų muzikų šeimoje.

J. K.: Norėčiau kreiptis į ponią Angelę Bajorienę. Jūs esate asociacijos „Rūpestinga globa“ prezidentė ir puikiai suprantate, kokia pagyvenusių žmonių globos padėtis visoje Lietuvoje. Senatvė bendruomenėje, senatvė tarp bendraamžių kol kas Lietuvoje yra vis dar sunkiai suprantamas ir gėdingas dalykas. Mūsų mentalitetą suformavo agrarinės kultūros tradicijos, todėl manoma, kad jeigu savo senus tėvus iškelsi gyventi į specializuotus seniems žmonėms skirtus namus, tai yra didelė nešlovė ir senoliams, ir patiems vaikams, kaimynai gali juos pirštais užbadyti. Pas mus nuo amžių glūdumos taip įprasta, kad vienuose namuose gyvena kelios kartos, pradedant pačiais seniausiais šeimos nariais ir baigiant naujagimiais. Tačiau agrarinės kultūros nebėra, didžiama žmonių gyvena mietuose, ne visi turi erdvius namus, kur gali sutilpti visos kartos, taigi ateityje, nori nenori, vyresniųjų gyvenimas atskirai tik aktualės. Noriu paklausti, ar dažnai atveža pas jus senelių ir ar vaikai yra išibauginę dėl požiūrio į tokių jų poelgį?

Angelė Bajorienė: Visų pirma noriu pasakyti ačiū, kad vienoje solidžiausių radijo laidų kalbama apie pagyvenusius žmones, apie senjorystę. Tai labai svarbu, nes ši socialinė grupė, į kurią einame visi, nesakau, kad yra visai išstumta iš visuomenės, – tie žmonės pakankamai aktyvūs ir visomis formomis kabinasi į gyvenimą, bet vis tiek jie tarsi izoliuoti, į juos lyg kreivokas požiūris. Nereikia pamiršti, kad jie sukūrė mums gyvenimą. Tą požiūrį mėginame keisti – kalbu apie visus pagyvenusius žmones, ne vien apie globos namų gyventojus. Visoje Lietuvoje jau daugiau nei dvidešimt metų darbuojamės, kad senjorų gyvenimas būtų kuo geresnis, kuo įdomesnis, ir stengiamės pabrėžti, jog Lietuvai būtų tik geriau puoselėjant tinkamą požiūrį į šią socialinę grupę. Kalbant apie aktyvius senjorus, jie tikrai dar gali būti labai naudingi. Ir mes patys – 40-mečiai, 50-mečiai – esame niekam tikę, jei nesugebame iš jų paimti patirties, išminties, pasimokyti, kaip šiame įtampu, globalizacijos amžiuje išlaikyti tautinį identitetą. Jaunimas neišsaugos ateičiai Lietuvos, jei nepasinaudosime senjorų pagalba.

Kalbant konkrečiai apie globos namus, tikrai susiduriu su Jūsų minėtu požiūriu – čia įkurdinus tėvus užbaksnos kaimynai, bendruomenė užplaks liežuviais. Ne viena šeima susiduria su tuo, ne vienam tenka šluostyti ašaras savo kabinete ir įtikinėti, kad jie daro gera, kad jų mama ar tėtis neliūdės vienas kokiame daugiaaukštyje, o bus apsuptas mūsų darbuotojų rūpesčio ir globos. Labai apmaudu, kad tas patriarchalinis požiūris tirpsta per lėtai – juk nekvaila Šveicarija, Vokietija, Skandinavijos šalys, ten gyventi globos namuose yra prestižas.

J. K.: Jaunystės kultas garbinamas jau gerą šimtmetį – turbūt nuo I pasaulinio karo jaunystė yra pagrindinė visuomenės vertybė, visi darbdaviai trokšta jaunų žmonių, tai, kas nauja, kas jauna yra didžioji vertybė, tačiau visuomenė sensta, amžiaus vidurkis vis didesnis ir artimiausioje ateityje jaunimas bus visuomenės mažuma, tad nori nenori

reikia persiorientuoti. Norėčiau kreiptis į žurnalistą, rašytoją Sigitą Krivicką: Jūs esate labai susidomėjęs Europos Parlamento paskelbta kartu solidarumo metų idėja, kas Jums iš siūlomų dalykų atrodo perspektyviausi, ką reikėtų daryti pirmiausia?

S. Krivickas: Pirmiausia norėčiau pasakyti, kad jaunystė yra tokia liga, kuri neišvengiamai praeina. Ir turbūt vyresniesiems reikia išmokti džiaugtis jaunaisiais. Jaunystės kultas nėra toks blogas dalykas – gera pasižiūrėti į jaunus žmones televizijoje, gyvenime. Bet kartais yra taip, kad mes, vyresnieji, ilgėdamiesi jų supratimo, turėtume ir juos geriau suprasti. Žinoma, ne visada tai pavyksta. Tarkime vakar, grįždamas iš fotomenininkų metinio sambūrio Vilniaus rotušėje, ten girdėjęs grojant labai smagų muzikos žmogų Dainių Pulauską, pakiliai nusiteikęs einu per Žvėryno žiedą. Už 20–30 metrų stovi automobilis atviromis durimis, iš kurio visam kvartalui transliuojami „bumčikai“. Visi, laukiantys troleibuso, neišvengiamai priversti jų klausytis. O jei per prievartą turi klausytis to, ko nemėgsti, tai jau yra viena iš psichologinės prievartos formų, apie ką mes intensyviai kalbėjome praėjusią savaitę labai gražiame Vokietijos mieste Osnabriuke netoli Miunsterio, kur buvo susirinkę 25 valstybių atstovai iš įvairių organizacijų, nebūtinai jungiančių vien pagyvenusius žmones. Yra ir jaunimo organizacijų, kurios labai rimtai domisi pagyvenusių žmonių problemomis.

Mūsų konferencija kaip tik prasidėjo Vokietijos globos namuose. Ten gyvena žmonės, kurie per gyvenimą labai daug užsidirbo. Jie gyvena po vieną, bet juos buria įvairiausi užsiėmimai. Man tokių namų teko matyti ir kitose šalyse, visur labai svarbus dalykas yra namų atmosfera.

Būdamas pagyvenusių žmonių organizacijos „AGE Platform Europe“ administracinės tarybos narys turėjau progą susipažinti su padėtimi 27-iose Europos Sąjungos valstybėse. Mes vis sakom „sensta“, „senoliai“, „senyn“, o anglai jau vengia tokių žodžių, vartoja *ageing*. Mes vis sakom sensta, senoliai, senyn, o anglai jau vengia naudoti „tapti senesniu“, o vartoja „aging“. Mūsų kalbininkai dar spyriojasi, ir nors jų garbei reikia pasakyti, kad jie labai gražiai saugo kalbos grynumą, švarumą, bet yra nepaslinkūs naujovėms (*Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banke rašoma, kad žodis „amžėjimas“ gali būti vartojamas, žr. www.vlkk.lt. – Red.*)

Savo pranešime Osnabriuko konferencijoje kalbėjau apie mūsų senjorų amžėjimo problemas ir vieną iš jų – fizinę prievartą, kai tolimuose kaimuose atsiranda skriaudėjų, kurie atiminėja pensijas, pasitaiko telefoninių sukčių. Taip pat egzistuoja ir globos, priežiūros namuose problema. Iki tokių globos namų, kokie yra p. Angelės vadovaujami, daugeliui dar labai toli. Kaip ir iki to, kad nebegalintis pakilti žmogus gautų priežiūrą namuose. Nežongliruosiu statistikos duomenimis, kuriuos ne visus galiu eksromptu pasakyti, bet ar tik ne 63 litai per mėnesį skiriami, jei reikia ateinančio į namus pagalbininko. Ką tai reiškia? Pora atėjimų, o paskui darbuotojai vengia tokios priedermės, ir jų per daug negali kaltinti. Palinkėčiau naujajam sveikatos apsaugos ministrui p. Vyteniui Andriukaičiui, kuris pats yra gydytojas, naujajai socialinės apsaugos ir darbo ministrei, pačiam premjerui suprasti padėtį, kad pagalba amžėjantiems žmonėms nėra vien labdara, ji gali sugrįžti puikiais dividendais visai visuomenei. Mums niekas galvų „neatšriubavo“, mes galime būti geri konsultantai, geri patarėjai visuomenei, neprasti muziejų saugotojai ar netgi ekskursijų vadovai. Pavyzdžiui, Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“ jau ne pirmus metus organizuoja

kompiuterinio raštingumo kursus visoje Lietuvoje. Juos jau baigė 4000 žmonių ir jie yra labai laimingi, dabar atranda naujas bendravimo ir pasaulio pažinimo galimybes. Tai labai brangi XXI a. dovana, kurios tiesiog nuodėmė neišnaudoti.

J. K.: Norėčiau pereiti prie konkrečių pavyzdžių apie amžėjančius žmones. Dažnai sakome, kad egzistuoja kartų konfliktas, ir Jūsų, Sigita, kalboje galėjome pajusti jo atspindžių. Tačiau yra ir kitokių dalykų – senoliai visada bamba, jaunuoliai piktinasi, tokių sandūrų troleibuse, gatvėje apstu. Kita vertus, man labai patinka vienos britų rašytojos idėja apie jaunimą: „Visi jaudinasi: „Kas bus su jaunimu?“. Nesigrauzkite, kai jie bus jūsų amžiaus, taip pat jaudinsis: „Kas bus su jaunimu?“ Tad dabar norėčiau pasiūlyti vieną šviesų pavyzdį – Lietuvos operos veteranę, nepamirštamą Karmen Ireną Jasiūnaite, kuri dabar jau bebaigianti devintą dešimtį, bet su kuria kas kartą susitikti ir kalbėtis yra nepaprastas malonumas, sunku prisiminti kitą tokio geranoriškumo, tokio imlumo žmogų.

BUS SIUŽETAS SU JASIŪNAITE

J. K.: Turbūt visi, kurie kada nors mokėsi muzikos mokykloje arba tiesiog šiek tiek daugiau susidūrė su muzika, žino žalią storą Rimtauto Kašponio solfedžio vadovėlį. Profesorius jau garbaus amžiaus ir, kaip neseniai paaiškėjo, gyvena Prienų globos namuose. Noriu paklausti, kaip sužinojote, kad jis Prienuose?

A. Ž.-N.: Pradėsiu nuo to, kad niekas nevyksta atsitiktinai. Vieną spalio dieną į Lietuvos muzikų sąjungą užėjo Rimtautas Kašponis, kupinas išpūdžių iš Kinijos. Aš tik tada ir sužinojau, kad profesorius gyvena globos namuose. Kol mes svarstėme, kaip ir kokie turėtų ar galėtų būti mūsų bendruomenės senjorų globos namai, Rimtautas Kašponis savo pavyzdžiu tiesiog demonstruoja visus tokio vis dar neįprasto mums gyvenimo pranašumus: žmogus, į globos namus atvažiavęs praktiškai neįgalus (gulintis), šiandien grįžo iš Kinijos! Nekalbu apie tai, kad su Greimo paroda jis apvažiavo visą Lietuvą ir artimą užsienį, iš Kinijos „parsivežė“ būtinybę turėti kompiuterį (mat užsimezgė daugybė kontaktų, užsakyta semiotikos knyga kinų kalba) ir dabar be jo savo gyvenimo jau neišsivaizduoja. Beje, ir „Muzikos barams“ straipsnį apie viešnagę Kinijoje surinko kompiuteriu ir atsiuntė elektroniniu paštu.

J. K.: Ponia Angele, kaip R. Kašponis atsidūrė Prienuose?

A. B.: Tiesiog nebegalėjo vienas gyventi savo namuose, buvo labai blogos sveikatos. Mūsų globos namai Lietuvoje žinomi kaip senjorams ramiai gyventi, tinginiauti neduodantys namai, čia R. Kašponis rado labai gerą emociją, dvasinę ir, pagaliau, dalykinę terpę. Pirmiausia, aišku, reikėjo pasirūpinti jo sveikata. Pas mus gyvena jau šešerius metus ir po to, kai pagerėjo sveikata, sakiau: nebandykite tinginiauti, dirbame! Aišku, dabar visi sergame „greimizmu“, semiotika, visuose mūsų koridoriuose skamba šios sąvokos, profesoriaus Kašponio siūlymu Prienų tiltas pernai pavadintas Greimo vardu. Tai nėra paprastos procedūros, tad išsivaizduokite, kokio lygio turi būti socialiniai darbuotojai – reikia išmanyti technologijas, mokėti kalbų, kontaktuoti su pasauliu. Turime ne vieną akademiką, tik ne visų atsiklausiau, tad negaliu sakyti daugiau pavardžių, tačiau labai smagu, kad akademinė bendruomenė Prienų globos namuose gražiai pritampa. Net Galina Dauguvietytė Vilniuje prieš porą metų yra pasakiusi, kad niekur kitur negyventų, tik Prienų globos namuose.

Senjorai nenori tinginiauti, o mes tiesiog mokam ir verčiam juos dirbti. Ir matome, kad Lietuvai naudinga, jei devintą dešimtį pradedantis senjoras skaito tris pranešimus Kinijoje, laksto ir rūpinasi, nes viena knyga bus verčiama į kinų kalbą, o per pastaruosius metus jau pradeda penktą knygą, ir būtent Prienuose! Klausimas labai paprastas: jei sveikatos šiek tiek mažėja, ar tu likusią jos dalį aukosi važinėjimui į sveikatos įstaigas, maisto gaminimui, buičiai, ar verčiau gyvensi bendruomenėje ir visą sveikatą ir energiją skirsi tam, ką darei visą gyvenimą, ką labai gerai išmanai, kas gali būti įamžinta, užfiksuota ir pasitarnaus dar ne vienai kartai.

Čia ir yra globos namų pranašumas - mes išsprendžiame buitines problemas, pasirūpiname sveikata, o tu, žmogau, veik ir būk naudingas Lietuvai, gerink kartų santykius, būk pavyzdys ir tiltas į Lietuvos ateitį.

J. K.: Dabar mūsų senas naujas pažįstamas iš labai akademiškų Prienu globos namų pasidalins savo išpūdžiais.

R. Kašponis.: Mano ir jaunesni broliai mirę, vienas likau. Turiu neblogą butelį, kurio dar neturėjau atiduoti, kai atvažiavau čia. Jis normaliai sau egzistuoja, o aš čia. Čia daug buitines klausimų atpuola, labai neblogas ir maistas, ir aptvarkymas, normalios sąlygos. Aišku, labai keičiasi žmonės, atvažiuoja vis daugiau tokių, kurie nesikelia iš patalo.

Aš jau po metų atsigavau, pradėjau normaliai gyventi ir dirbti, kiek reikia, į archyvus nuvažiuoji, į bibliotekas. Pastebėjau, kad labai dažnai atvažiuoja Kauno sportininkų. Pasirodo, Kaune yra sporto muziejus, čia labai daug žmonių jam padeda. Prienu globos namai pasidarė tarsi sportininkų pensionas, o muzikai šito neturi. Būtų labai gerai, kad ir muzikams būtų pensionatas.

Mano sveikata čia taip pasitaisė, kad dabar guli trys rankraščiai ir dar dvi knygas pradėdu. Nors nežinau, kada jas suspėsiu parašyti, bet yra penkios knygos, kurias reikia išleisti. Čia nebėra to rūpesčio, kuris būtų gyvenant atskirai.

Vežėme ekspoziciją į Kiniją, mūsų tema buvo Greimas ir semiotika Lietuvoje (kuratorius Misikevičius, kelionės vadovas Kučinskas), ji buvo labai svarbi propaguojant Lietuvą.

Kompiuterį įsigijau grįžęs iš kongreso Kinijoje. Kadangi ten susipažinau su labai svarbiais mokslininkais, su kuriais reikia bendrauti laiškais, keistis informacija, tai niekaip negalėjau išsiversti be kompiuterio. Dabar jį po truputį įvaldau, nors kai kur gana nelengvai sekasi, bet vis dėlto jis labai naudingas operatyviam susirašinėjimui.

„Solfedžio“ parašiau 1967 m., jis buvo išleistas 1969 m. ir šiandien yra pagrindinis vadovėlis muzikos mokyklose. Dvyliktą kartą turėjo išeiti šiemet, po daugiau nei keturiasdešimties metų.

J. K.: Norėčiau Audronės paklausti apie Muzikų senjorų rėmimo fondą. Kiek tai idėjinis dalykas, o kiek jau yra rimto pagrindo?

A. Ž.-N.: Kol kas renkame informaciją, kaip galėtų būti ir, kaip matote, žmonės, geriau už mus išmanantys šį darbą, tiesiog savaime atsiranda šalia. Su patarimais, su

pavyzdžiais, kaip yra kitur ir kaip mums geriau pasiekti norimą tikslą. O Senjorų muzikų rėmimo fondo pagrindinis tikslas ir būtų pasistatyti muzikų globos namus. Labai nemėgstu, kai pakeliui pradedama klausinėti: „O iš kur tu gausi pinigų?“ Jeigu tikslas svarbus, jeigu reikalingas, pinigų atsiras. Jei ne – vadinasi, tai ne taip svarbu, ne taip reikalinga, numirs kaip daugelis idėjų. Bet šiandien kuo toliau kalbam, tuo labiau matom, kad tai reikalinga. Kadangi Muzikų sąjunga dar neturi savo kūrybos namų, net kyla idėja jungti rezidenciją su globos namais. Būtų galimybė priimti iš užsienio padirbėti atvykstančius svečius ir mums patiems atvažiuoti su kokia nors programa, renginiu, juose dalyvautų ir jaunesni žmonės, ir mūsų senjorai, linksmi ir patogiai gyvenantys bendruomenėje. Pristatydama šią idėją sakiau, kad privalės būti autobusiukas, kuris vežtų į teatrus ir koncertus, bet ir čia pat, kai vyksta kūrybinis procesas, senjorus galima užimti, įtraukti – būtų naudingos jų paskaitos, patarimai ir konsultacijos. Ir tuos, kuriems reikia intensyvios globos ir priežiūros, būtų lengviau aplankyti, parodyti jiems dėmesį. Taip vyktų tikras, natūralus kartų sugyvenimas. Tai tokia namų vizija. O lėšų šaltiniai gali būti įvairūs. Šiandien mes jau turime Senjorų paramos fondui skirtą sąskaitą, šio „Didžiojo muzikų parado“ tikslas – paskleisti žinią, įvardyti problemą ir idėją. Pinigų, jeigu jie bus tikrai reikalingi, atsiras.

A. B.: Labai smagu girdėti, kad šiai kultūrinei grupei, muzikams, žadama sukurti orią buitį. Aš tikiu, kad taip ir bus, atsiras tie globos namai. Tik iš karto nevadinkime globos namais – geriau muzikų rezidencija, muzikų pensionu. Kiek galiu, tiek Lietuvoje stengiuosi kovoti už senjorų orumą pradėdama nuo sąvokų. Ir labai ačiū S. Krivickui už „amžėjimą“, nes mūsų socialinių paslaugų įstatyme juk yra sąvoka „senyvo amžiaus žmogus“, ji paaiškinta, kad tai pensinio amžiaus žmogus. Aš iš visų tribūnų sakau, kad negalima vartoti tokios sąvokos, nejaugi 40-metis gaisrininkas ar policininkas, turintis teisę išeiti į pensiją, vadintinas senyvo amžiaus žmogumi? Koreguokime sąvokas, ieškokime oresnių apibūdinimų.

Tikiu, kad Muzikų pensionas ar rezidencija iš Prienų globos namų pensiono galės perimti dvasios kūrimo, personalo parengimo, įvairių veiklos formų pavyzdį. Neįmanomų dalykų tikrai nėra. Aš atsimenu, kaip Prienų pensione kūrėme sportininkų veteranų globos namus, būtent šiai grupei, nes taip tada susidėliojo. Atsirado entuziastų, ir dabartinio premjero A. Butkevičiaus dėka šiandien Prienuose stovi pensionas sporto veteranams. Gražu, kad profesinės grupės jungiasi, tada tikrai galima duoti daug naudos Lietuvai.

A. Ž.-N.: Ypač šiandien, kai taip trūksta lėšų, kai atsiranda takoskyra tarp visuomeninių organizacijų, asociacijų ir biudžetinių įstaigų. Labai dažnai iš biudžetinės įstaigos į pensiją išleidžiamas žmogus pamirštamas, o visuomeninė organizacija, profesinė bendruomenė jam gali skirti kur kas daugiau laiko ir dėmesio. Žinoma, viskas turi būti reglamentuota teisiškai, mes, kūrybinės organizacijos, tokie veiklai turime gauti atskirą finansavimą. Bet jei būsime aktyvūs, manau, tikslą pasieksime.

J. K.: S. Krivicko norėčiau paklausti. Amžėjimas savoje bendruomenėje – koks tai pranašumas? Galbūt yra pavyzdžių Europos Sąjungoje, tyrimų, kaip tai atsiliepia tam tikrai amžiaus grupei, savijautai? Ar žmogaus savijautai geriau tas mūsų tradicinis agrarinis išikabinimas į savo namus, ar vis dėlto buvimas panašaus amžiaus ir interesų žmonių grupėje?

S. K.: Manychiau, kad bendrauti vien su savo bendraamžiais gali būti ne visada įdomu. Aš keturiasdešimt metų buvau susijęs su Vilniaus ir Klaipėdos universitetais ir iki šiol gaunu laiškų iš savo buvusių studentų. Jie mane vadina akademiniu seneliu, ir man tas labai patinka. Todėl manau, kad reikia derinti ir anūkų, ir senelių, ir tėvų bendravimą. Uždara socialinė grupė turi tam tikro ribotumo. Sakykim, dabar, interneto laikais, kai žmogų galima pasiekti bet kurioje pasaulio vietoje, dar yra kitų įvairių kartų bendravimo ir suartėjimo būdų. Tarkim, šeimos archyvai. Daugybė fotografijų, kadru dabar jau yra skaitmeninėse laikmenose, tačiau yra ir audioarchyvų, senų kasečių, o kaip įdomu išgirsti senelio, su kuriuo galbūt prasilenkai laike, balsą. Aš esu prasilenkęs su savo tėčio tėvais, seneliais. Ir ar ne miela man būtų išgirsti juos ar bent pamatyti fotografijas, kurios irgi neišliko. Taigi šeimos archyvų, įvairiausių dokumentų tvarkymui reikia laiko, nusiteikimo.

Naudodamasis proga noriu pasakyti, kad kiekviena gyvenimo diena yra dovana, juolab jei dar gali savo srityje ar kaimyniniuose baruose ką nors nuveikti, tai be galo reikšminga ir svarbu.

Noriu pasakyti apie tuos kaimyninius barus. Matyt, reikia iš anksto save ruošti galimiems pokyčiams, kai nebeturėsi etatinio darbo. Aš pažįstu vidutinio amžiaus žmonių, taip pat iš meno pasaulio, ypač vokalistų, kurie jau galvoja apie gretutines profesijas. Pavyzdžiui, gido, vertėjo. Pažįstu vieną muziką, mokantį šešetą kalbų ir vedantį ekskursijas vokiečių kalba po Vilniaus senamiestį.

A. Ž.-N.: Dėkoju Sigitui, kad jis kitu aspektu dar kartą palietė tai, ką mes stengėmės atskleisti tuose keturiolikoje siužetų. Ačiū Dievui, LRT archyvai gausūs.

Rengdami „Paradą“ susidūrėme su dar viena problema. Prie LMS turime būrį jaunų žurnalistikos entuziastų, muzikologų, kurie labai norėjo padėti rengti siužetus. Tačiau pasirodė, kad jie per mažai žinojo apie ankstesnius laikus, jiems būtų prirėkę per daug laiko sąnaudų, kad padarytų tai, ką, pavyzdžiui, man, padaryti labai lengva, nes aš tai žinau, atsimenu... Vadinasi, būtina archyvuoti įvykius, darbus, mintis. Tegu įrašai būna ir prastesnės kokybės, bet jų reikia, kad galėtum pajusti autentišką laiko dvasią. Įsivaizduokite, radome 1958 m. žurnalo „Tarybų Lietuva“ siužetą apie muzikuojančią Vasiliauskų šeimą... Kristinai, dabartinei kompozitoriui, plaukuose didžiulis kaspinas pūpso, regis, jai tuomet buvo dveji metukai... Tos didžiulės Vasiliauskų dinastijos atšakos siekia neįtikėtinas pavardes – dirigentė Mirga Gražinytė, dainininkė Evelina Anusauskaitė, dar pridėkim Vainiūnų giminę. Ir tokių dinastijų juk nemažai.

Bet jeigu mes nekaupsime, nearchyvuosime, jei nebus ko pamatyti, išgirsti, paskaityti ar paklaustyti, nebus perimamumo: kiekviena diena bus nauja ir kiekvienai kartai atrodys, kad tik ji pradeda reikšmingus darbus. Manau, pats metas visiems susimąstyti, kad reikia giminės knygų, fotografijų albumų, įrašų – šiandien tam puikios sąlygos (skaitmena, internetas ir pan.). Bet nesureikšminčiau vien skaitmeninės terpės – privalu išsaugoti ir „popierinius“ archyvus. Naudodamasi proga noriu padėkoti „Muzikų paradui“ televizijos siužetus kuriančiai kūrybinei grupei. Montažo režisierius Algis Bigelis ir režisierė Gražvyda Šukytė taip užsidegė mūsų idėjomis, kad, juokaujame, ir septynioliktai šventei parūpinsime neprastesnių siužetų, o gal net visą maratoną jais užpildysime... Nes tai labai smagu, turininga ir emocionali.

J. K. Neabejoju, kad tai įmanoma. Dėkoju visiems už pašnekesį ir linkiu, kad aptarti sumanymai sulauktų pritarimo ir palaikymo visu, kurie gali padėti juos įgyvendinti.